

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-81-05

Druk nr 4210

Warszawa, 14 czerwca 2005 r.

Pan
Włodzimierz Cimoszewicz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zawodzie pracownika socjalnego wraz z projektem aktu wykonawczego .

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Polityki Społecznej.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A
z dnia
o zawodzie pracownika socjalnego

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady i warunki wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz uzyskiwania specjalizacji zawodowej i awansu zawodowego;
- 2) obowiązki i prawa pracowników socjalnych;
- 3) sposób prowadzenia Rejestru Pracowników Socjalnych.

Art. 2. 1. Zawód pracownika socjalnego może wykonywać oraz posługiwać się tytułem zawodowym „pracownik socjalny” osoba, która spełnia wymagania określone niniejszą ustawą.

2. Tytuł zawodowy „pracownik socjalny” podlega ochronie prawnej.

Art. 3. Pracownik socjalny wykonuje swój zawód z należyłą starannością, zgodnie z osiągnięciami nauki i z zasadami etyki zawodowej.

Art. 4. Dzień 21 listopada ustanawia się Dniem Pracownika Socjalnego.

Rozdział 2

Wykonywanie zawodu pracownika socjalnego

Art. 5. 1. Wykonywanie zawodu pracownika socjalnego polega na świadczeniu pracy socjalnej, rozumianej jako działalność profesjonalna, korzystająca z teorii i osiągnięć nauki, w tym teorii ludzkich zachowań i systemów społecznych, mająca na celu:

- 1) aktywizowanie i wspieranie osób oraz rodzin, które własnym staraniem, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych oraz nie mogą uczestniczyć w życiu społeczności, aby o własnych siłach mogły przezwyciężyć ubóstwo i wykluczenie społeczne;
- 2) integrację społeczną osób oraz rodzin i innych grup społecznych;
- 3) dążenie do zapewnienia wszystkim osobom tego wymagającym odpowiednich form wsparcia;
- 4) zapobieganie problemom wynikającym z wzajemnych ludzkich relacji i współdziałanie w rozwiązywaniu tych problemów – dla osiągnięcia godnych warunków życia przez osoby uzyskujące wsparcie w formie pracy socjalnej.

2. Wykonywanie zawodu pracownika socjalnego polega również na:

- 1) planowaniu i inspirowaniu organizowania wsparcia społecznego dla osób oraz rodzin i innych grup społecznych;
- 2) dokonywaniu analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 3) współuczestniczeniu w inspirowaniu, opracowywaniu, wdrażaniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych strategii i programów pomocy społecznej, ukierunkowanych na podniesienie jakości życia i poprawę spójności społecznej.

3. Świadczenie pracy socjalnej polega w szczególności na:

- 1) wspieraniu w uzyskaniu, przez osoby i rodziny będące w trudnej sytuacji życiowej, poradnictwa dotyczącego możliwości roz-

wiązywania problemów oraz pomocy, świadczonych przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;

- 2) poradnictwie socjalnym;
- 3) prowadzeniu mediacji mających na celu budowanie korzystnych relacji między członkami rodziny;
- 4) wspieraniu lub dążeniu do przywrócenia korzystnych relacji między osobami a społeczeństwem w celu poprawy jakości życia;
- 5) pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób oraz rodzin i innych grup społecznych;
- 6) współpracy z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania skutków negatywnych zjawisk społecznych;
- 7) inicjowaniu nowych form pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz inspirowaniu powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji życiowej takich osób i rodzin;
- 8) pracy w środowisku lokalnym przy organizowaniu działań na rzecz osób oraz rodzin i innych grup społecznych, będących w trudnej sytuacji życiowej;
- 9) integrowaniu osób oraz rodzin i innych grup społecznych, a także społeczności lokalnej;
- 10) przeprowadzaniu rodzinnych wywiadów środowiskowych;
- 11) podejmowaniu interwencji socjalnej i występowaniu w interesie osób, w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia, szczególnie w sprawach dotyczących nieletnich, osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych oraz z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) opracowywaniu planów pomocy oraz kwalifikowaniu do uzyskania świadczeń pomocy społecznej;

- 13) opracowywaniu, wspólnie z osobami wymagającymi wsparcia, indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego i indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- 14) opracowywaniu i podejmowaniu czynności związanych z realizacją zadań określonych w kontrakcie socjalnym.

Art. 6. 1. Prawo wykonywania zawodu pracownika socjalnego posiada osoba, która ma pełną zdolność do czynności prawnych, włada językiem polskim w mowie i w piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz:

- 1) posiada dyplom ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej studiów wyższych na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, jeżeli plany i programy studiów spełniają wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 6, dyplom ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej kolegium pracowników służb społecznych, dyplom uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej tytułu zawodowego pracownik socjalny lub dyplom uznany za równorzędny;
- 2) po ukończeniu nauki odbyła 3 miesięczny staż na stanowisku stażysty pracy socjalnej w podmiotach, o których mowa w art. 8 ust. 1, na podstawie umowy o pracę albo umowy o staż w ramach aktywizacji zawodowej absolwentów;
- 3) została wpisana do Rejestru Pracowników Socjalnych.

2. Nadzór nad stażem sprawuje opiekun stażu wyznaczany przez kierownika podmiotu, w którym osoba odbywa staż.

3. Po zakończeniu stażu kierownik podmiotu wraz z opiekunem stażu sporządza ocenę przydatności osoby do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zwaną dalej „oceną przydatności”.

4. Ocena przydatności uwzględnia w szczególności zaangażowanie zawodowe stażysty, komunikatywność, zdolność do pracy samodzielnej, jak i w zespole, umiejętność pracy z różnymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej.

5. Kierownik podmiotu przekazuje ocenę przydatności osobie odbywającej staż nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, wymagane umiejętności, ramowe treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów, wykaz i minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz praktyk zawodowych, realizowanych w trakcie studiów – uwzględniając konieczność odpowiedniego przygotowania do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Art. 7. Obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy nabyli w tych państwach, poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, uznaje się te kwalifikacje na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954, z 2002 r. Nr 71, poz. 655, z 2003 r. Nr 190, poz. 1864 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959).

Art. 8. 1. Osoby posiadające prawo wykonywania zawodu pracownika socjalnego mogą wykonywać ten zawód w:

- 1) jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, instytucjach rynku pracy, centrach integracji społecznej, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach karnych – jeżeli realizują zadania z zakresu pomocy społecznej;
- 2) organizacjach pozarządowych, kościołach i związkach wyznaniowych oraz instytucjach niepublicznych – jeżeli realizują zadania z zakresu pomocy społecznej lub świadczą pracę socjalną;
- 3) innych podmiotach – jeżeli realizują zadania z zakresu pomocy społecznej lub świadczą pracę socjalną.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą być zatrudniane ponadto przy:

- 1) prowadzeniu prac koordynacyjnych i kontrolno-nadzorczych w zakresie pomocy społecznej;
- 2) kierowaniu jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami funkcjonującymi w obszarze pomocy społecznej;
- 3) działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej w zakresie pomocy społecznej.

Rozdział 3

Specjalizacja zawodowa i awans zawodowy

Art. 9. 1. Ustala się następujące stopnie specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego:

- 1) I stopień specjalizacji zawodowej, mający na celu pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych;
- 2) II stopień specjalizacji zawodowej, mający na celu rozszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracy z wybranymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej.

2. Szkolenie w zakresie specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego mogą realizować podmioty prowadzące kształcenie i doskonalenie zawodowe po zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego warunków szkolenia.

Art. 10. Ustala się stopnie awansu zawodowego w zawodzie pracownika socjalnego:

- 1) pracownik socjalny;
- 2) starszy pracownik socjalny;

- 3) specjalista pracy socjalnej;
- 4) starszy specjalista pracy socjalnej;
- 5) główny specjalista pracy socjalnej.

Art. 11. Stopnie awansu zawodowego można uzyskać w przypadku:

- 1) starszego pracownika socjalnego – po przepracowaniu 3 lat w zawodzie pracownika socjalnego, a jeżeli osoba ukończyła studia wyższe, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 – po przepracowaniu 2 lat w zawodzie pracownika socjalnego;
- 2) specjalisty pracy socjalnej – po uzyskaniu I stopnia specjalizacji zawodowej i przepracowaniu 5 lat w zawodzie pracownika socjalnego, a jeżeli osoba ukończyła studia wyższe, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 – po przepracowaniu 4 lat w zawodzie pracownika socjalnego;
- 3) starszego specjalisty pracy socjalnej – po uzyskaniu II stopnia specjalizacji zawodowej i przepracowaniu 7 lat w zawodzie pracownika socjalnego, a jeżeli osoba ukończyła studia wyższe, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 – po uzyskaniu II stopnia specjalizacji zawodowej i przepracowaniu 6 lat w zawodzie pracownika socjalnego;
- 4) głównego specjalisty pracy socjalnej – po uzyskaniu II stopnia specjalizacji zawodowej i przepracowaniu 8 lat w zawodzie pracownika socjalnego.

Art. 12. 1. Przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego działa Centralna Komisja Egzaminacyjna do Spraw Stopni Specjalizacji Zawodowej Pracowników Socjalnych, zwana dalej „Komisją”, której członków powołuje ten minister.

2. Do zadań Komisji należy w szczególności:

- 1) przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników so-

cyjnych ubiegających się o II stopień specjalizacji zawodowej w marcu i październiku każdego roku;

- 2) nadawanie II stopnia specjalizacji zawodowej;
- 3) prowadzenie rejestru wydanych dyplomów II stopnia specjalizacji zawodowej;
- 4) powoływanie przewodniczącego i członków regionalnych komisji egzaminacyjnych;
- 5) kontrolowanie pracy regionalnych komisji egzaminacyjnych i podmiotów prowadzących szkolenia;
- 6) opiniowanie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego kandydatów na konsultantów prac dyplomowych na II stopień specjalizacji zawodowej;
- 7) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego informacji dotyczących zasięgu, przebiegu i poziomu szkoleń w zakresie specjalizacji zawodowej;
- 8) opiniowanie spraw spornych dotyczących pracy regionalnych komisji egzaminacyjnych.

3. W związku z wykonywaniem zadań, o których mowa w ust. 2, zamiejscowym członkom Komisji przysługują diety oraz inne należności za czas podróży, na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

4. Za czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1, Komisja pobiera opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

5. Koszty działalności Komisji są pokrywane z budżetu państwa, z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

6. Kandydaci, o których mowa w ust. 2 pkt 6, są wskazywani przez podmioty prowadzące szkolenia w zakresie specjalizacji zawodowej.

7. Kandydaci, o których mowa w ust. 2 pkt 6, powinni posiadać:

- 1) ukończone studia magisterskie na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie;
- 2) co najmniej siedmioletnią praktykę w pracy socjalnej zgodną z kierunkiem pracy socjalnej stanowiącym przedmiot szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji zawodowej lub w kształceniu w zakresie pracy socjalnej.

Art. 13. 1. Przy urządach marszałkowskich w samorządach województw działają regionalne komisje egzaminacyjne do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych.

2. Do zadań regionalnych komisji egzaminacyjnych należy:

- 1) przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych, ubiegających się o I stopień specjalizacji zawodowej;
- 2) nadawanie I stopnia specjalizacji zawodowej;
- 3) prowadzenie rejestru wydanych dyplomów I stopnia specjalizacji zawodowej;
- 4) opracowywanie informacji, opinii i wniosków dotyczących I stopnia specjalizacji zawodowej dla Komisji oraz dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Członkami regionalnych komisji egzaminacyjnych mogą być specjaliści – teoretycy i praktycy pracy socjalnej z danego regionu.

4. Praca regionalnych komisji egzaminacyjnych podlega kontroli Komisji polegającej na sprawdzaniu dokumentacji osób dopuszczonych do egzaminów oraz wizytowaniu egzaminów.

5. Za czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1, regionalne komisje egzaminacyjne pobierają opłatę, która stanowi dochód samorządu województwa.

6. Koszty działalności regionalnych komisji egzaminacyjnych pokrywa samorząd województwa.

Art. 14. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację pracy Komisji i regionalnych komisji egzaminacyjnych,
 - 2) tryb postępowania w sprawie nadawania stopni specjalizacji zawodowej i wydawania dyplomów I i II stopnia specjalizacji zawodowej,
 - 3) wzory dyplomów I i II stopnia specjalizacji zawodowej,
 - 4) wysokość opłaty, z uwzględnieniem rzeczywistych kosztów czynności, o których mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1 i art. 13 ust. 2 pkt 1, oraz przy przyjęciu, że opłata nie może przekroczyć 20% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym,
 - 5) warunki uzyskiwania przez pracowników socjalnych stopni specjalizacji zawodowej,
 - 6) sposób przygotowywania prac dyplomowych przez kandydatów ubiegających się o uzyskanie II stopnia specjalizacji zawodowej,
 - 7) tryb kontrolowania pracy regionalnych komisji egzaminacyjnych oraz podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie specjalizacji zawodowej,
 - 8) warunki szkolenia, o którym mowa w art. 9 ust. 2, w zakresie specjalizacji zawodowej
- uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu nauczania.

Rozdział 4

Obowiązki i prawa pracownika socjalnego

Art. 15. 1. Przy wykonywaniu zawodu pracownik socjalny jest obowiązany do:

- 1) przestrzegania zasad etyki zawodowej;
- 2) kierowania się zasadą dobra osób i rodzin, którym pomaga oraz poszanowania godności i praw tych osób do samostanowienia;
- 3) przeciwdziałania praktykom niehumanitarnym i dyskryminującym osoby oraz rodziny lub inne grupy społeczne;
- 4) podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych;
- 5) poddawania się superwizji, rozumianej jako dokonywana przez pracownika socjalnego wyższego stopniem forma poradnictwa dla pracownika socjalnego, która ma na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji zawodowych, utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

2. Dokonywanie superwizji, o której mowa w ust. 1 pkt 5, może nastąpić z inicjatywy:

- 1) pracownika socjalnego;
- 2) pracodawcy zatrudniającego pracownika socjalnego.

Art. 16. 1. Pracownik socjalny, a także osoba odbywająca staż oraz praktyki zawodowe w zawodzie pracownika socjalnego mają prawo wglądu do dokumentów zawierających dane osobowe, w zakresie niezbędnym do ustalenia sytuacji osobistej, dochodowej oraz majątkowej, w celu udzielania świadczeń osobom, rodzinom i społecznościom lokalnym.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane zachować w tajemnicy informacje o osobach, uzyskane przy świadczeniu pracy socjalnej lub udzielaniu innych świadczeń pomocy społecznej.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) odrębne przepisy tak stanowią;

- 2) zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia osoby;
 - 3) osoba lub jej przedstawiciel ustawowy wyrażają zgodę na ujawnienie informacji.
4. Obowiązek zachowania tajemnicy nie jest ograniczony w czasie.

Art. 17. Pracownikowi socjalnemu przysługuje:

- 1) ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych;
- 2) ochrona osobista w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia pracownika socjalnego podczas wykonywania czynności zawodowych, którą zapewnia pracodawca, w porozumieniu ze strażą gminną (miejską) lub inną jednostką uprawnioną do sprawowania ochrony osób;
- 3) prawo pierwszeństwa podczas wykonywania czynności zawodowych w urzędach, instytucjach i innych placówkach;
- 4) pomoc w wykonywaniu czynności zawodowych, udzielana przez organy administracji publicznej, Policję i inne instytucje państwowe, stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Art. 18. 1. Pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie, do którego obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, przysługuje raz na 2 lata dodatkowy, nieprzerwany urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni.

2. Warunkiem nabycia prawa do pierwszego dodatkowego urlopu wypoczynkowego jest przepracowanie 5 lat w zawodzie pracownika socjalnego.

3. Do okresu pracy, od którego jest uzależnione prawo do pierwszego i kolejnych dodatkowych urlopów wypoczynkowych, wlicza się okresy czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby oraz urlopu innego niż wypoczynkowy, trwające łącznie nie dłużej niż 6 miesięcy; w przypadku okresu niezdolności do pracy wskutek choroby i urlopów innych niż wypoczynkowy, trwających dłużej niż 6 miesięcy, wymagany okres pracy w zawodzie pracownika socjalnego przedłuża się o ten okres.

Art. 19. Pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy.

Art. 20. Pracownikowi socjalnemu, do którego obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, przysługuje zwrot kosztów przejazdów z miejsca pracy do miejsc wykonywania przez niego czynności zawodowych, w przypadku braku możliwości zapewnienia dojazdu środkami pozostającymi w dyspozycji zatrudniającego go pracodawcy.

Rozdział 5

Rejestr Pracowników Socjalnych

Art. 21. Tworzy się Rejestr Pracowników Socjalnych, zwany dalej „Rejestrem”, w celu prowadzenia wykazu osób mających prawo wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Art. 22. 1. Rejestr prowadzi wojewoda w formie elektronicznej.

2. Rejestr obejmuje następujące dane:

- 1) nazwisko i imię, datę urodzenia oraz numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość pracownika socjalnego;
- 2) rodzaj i numer dyplomu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1;
- 3) okres odbycia stażu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2;
- 4) w odniesieniu do osób, o których mowa w art. 7, datę i numer decyzji o uznaniu kwalifikacji.

3. Wpisu do Rejestru dokonuje wojewoda na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 lub art. 7.

4. Wpisu do Rejestru dokonuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, a w przypadku braku miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – Wojewoda Mazowiecki.

5. Do wniosku dołącza się dokumenty potwierdzające dane podlegające wpisowi do Rejestru.

6. Odmowa wpisu do Rejestru następuje w drodze decyzji administracyjnej, od której służy odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

7. Wpis podlega wykreśleniu w przypadku:

- 1) wniosku osoby wpisanej do Rejestru;
- 2) orzeczenia przez sąd zakazu wykonywania zawodu pracownika socjalnego;
- 3) śmierci osoby wpisanej do Rejestru.

8. Dane zgromadzone w Rejestrze udostępnia się osobom wpisanym do Rejestru oraz podmiotom, o których mowa w art. 8 ust. 1, zatrudniającym lub zamierzającym zatrudnić pracownika socjalnego.

9. Wpis do Rejestru potwierdza się zaświadczeniem o wpisie do Rejestru.

10. Informacje zawarte w Rejestrze mogą być udostępniane osobie uprawnionej w formie elektronicznej.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 23. 1. Kto, nie posiadając do tego uprawnień, używa tytułu zawodowego pracownika socjalnego, tytułu, nazwy lub określenia stanowiska w brzmieniu, które może wprowadzać w błąd co do zakresu lub charakteru posiadanych uprawnień zawodowych lub wykonywanych czynności zawodowych zawodu pracownika socjalnego,

podlega karze grzywny do 2 000 zł.

2. Sąd, skazując za wykroczenie wymienione w ust. 1, może orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości na koszt ukaranego.

3. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 7

Przepisy zmieniające

Art. 24. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 1 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) publicznych kolegiach pracowników służb społecznych.”;

2) w art. 42 w ust. 7 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli szkół niewymienionych w ust. 3, nauczycieli szkół, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1a, nauczycieli szkół zaocznych, nauczycieli kolegiów pracowników służb społecznych, nauczycieli w systemie kształcenia na odległość, nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin, pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym i w systemie kształcenia na odległość.”.

Art. 25. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5a w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) samorządów województw – w szkołach, placówkach, zakładach kształcenia i placówkach doskonalenia nauczycieli oraz kolegiach pracowników służb społecznych, o których mowa w art. 5 ust. 6 i ust. 6d.”;

2) art. 9f otrzymuje brzmienie:

„Art. 9f. 1. Kolegia pracowników służb społecznych, o których mowa w art. 2 pkt 11, kształcą w zawodzie pracownik socjalny.

2. Nadzór pedagogiczny nad kolegiami pracowników służb społecznych sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Publiczne kolegia pracowników służb społecznych są finansowane na zasadach określonych w art. 79 i 81.

4. Niepubliczne kolegia pracowników służb społecznych nie otrzymują dotacji z budżetu państwa.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wpisuje nowo utworzone kolegium do wykazu kolegiów pracowników służb społecznych.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, na zasadach określonych w przepisach dotyczących szkół, dokonuje legalizacji przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą dyplomów i indeksów wydawanych przez kolegia pracowników służb społecznych.

7. Słuchaczem kolegium pracowników służb społecznych może być tylko osoba posiadająca świadectwo dojrzałości.

8. W zakresie uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, korzystania ze świadczeń publicznych zakładów opieki zdrowotnej i odbywania przeszkolenia wojskowego do słuchaczy kolegiów pracowników służb społecznych stosuje się przepisy dotyczące studentów szkół wyższych.
9. Kolegia pracowników służb społecznych mogą pobierać opłaty za egzaminy wstępne oraz za zajęcia dydaktyczne, z wyłączeniem zajęć dydaktycznych w systemie dziennym w publicznych kolegiach pracowników służb społecznych, chyba że są powtarzane z powodu niezadowalających wyników w nauce.
10. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i warunki tworzenia oraz likwidacji kolegium pracowników służb społecznych, jego organizację i sposób działania, w tym sposób powierzania stanowisk kierowniczych, sposób sprawowania opieki naukowo-dydaktycznej, a także sprawowania nadzoru pedagogicznego nad kolegiami pracowników służb społecznych, sposób dokumentowania toku nauki, wydawania duplikatów dokumentów oraz wzory arkusza organizacyjnego kolegium pracowników służb społecznych, dyplomu ukończenia kolegium pracowników służb społecznych, indeksu i legitymacji słuchacza kolegium, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania kolegiów.

11. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, standardy kształcenia w kolegiach pracowników służb społecznych, uwzględniając w szczególności wymagane umiejętności, przedmioty kształcenia, treści programowe, zakres i wymiar praktyk zawodowych oraz wymagania dotyczące realizowania planów nauczania.

12. W zakresie nieuregulowanym odmiennie w przepisach, o których mowa w ust. 10 i 11, do kolegiów pracowników służb społecznych stosuje się przepisy dotyczące szkół.”;

3) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Świadectwa i dyplomy państwowe wydawane przez uprawnione do tego szkoły, placówki kształcenia ustawicznego i placówki kształcenia praktycznego, zakłady kształcenia nauczycieli, kolegia pracowników służb społecznych oraz okręgowe komisje egzaminacyjne są dokumentami urzędowymi.”.

Art. 26. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 94, poz. 788) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) praca socjalna – pracę socjalną, o której mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia ... o zawodzie pracownika socjalnego (Dz. U. Nr ..., poz. ...);”;

2) w art. 112 po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. Pracownikom podlegającym przepisom ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, z późn. zm.¹⁾) zarząd powiatu powierza stanowiska kierowników placówek opiekuńczo-

wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych zgodnie z wymogami art. 122 ust. 1, po zasięgnięciu opinii kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.”;

3) w dziale III tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:

„Pracownicy pomocy społecznej”;

4) uchyla się art. 116;

5) dodaje się art. 116a w brzmieniu:

„Art. 116a. 1. Pracownikami publicznych służb pomocy społecznej są pracownicy zatrudnieni w publicznych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym:

- 1) pracownicy socjalni;
- 2) specjaliści pracy z rodziną;
- 3) specjaliści do spraw programów;
- 4) doradcy do spraw osób niepełnosprawnych;
- 5) opiekunowie środowiskowi;
- 6) opiekunowie dziecięcy;
- 7) asystenci osób niepełnosprawnych.

2. Zasady i warunki wykonywania zawodu pracownika socjalnego określają odrębne przepisy.”;

6) uchyla się art. 117-120 i art. 121 ust. 1-4;

7) art. 123 otrzymuje brzmienie:

„Art. 123. Prawa i obowiązki pracowników zatrudnionych w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, z zastrzeżeniem art. 116a, regulują przepisy o pracownikach samorządowych, a w odniesieniu do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych zatrudnionych na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia

1982 r. – Karta Nauczyciela, regulują przepisy ustawy – Karta Nauczyciela."

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 27. 1. Osoby, które nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, przyznane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 26, zachowują te uprawnienia i mogą nadal wykonywać zawód pracownika socjalnego na podstawie niniejszej ustawy.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane uzyskać wpis do Rejestru Pracowników Socjalnych w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Osoby, które w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 26, ukończą studia wyższe na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, albo ukończyły wyższe studia zawodowe w specjalności, której plan i program studiów odpowiada wymaganiom określonym na podstawie art. 6 ust. 6, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

4. Osoby, które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy ukończyły studia wyższe na kierunkach innych niż wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz posiadają dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownika socjalnego, zachowują prawo do awansu zawodowego na zasadach określonych dla osób posiadających wykształcenie wyższe na kierunkach wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1.

5. Pracownicy socjalni zatrudnieni w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują prawo do zatrudnienia na stanowiskach, które zajmowali przed tym dniem, jeżeli wykonają obowiązek, o którym mowa w ust. 2.

6. Osoby zatrudnione przed dniem 1 maja 2004 r. na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 26, ukończą studia wyższe na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia i uzyskają tytuł licencjata, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

7. Osoby zatrudnione przed dniem 1 maja 2004 r. na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które w okresie 5,5 roku od wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 26, ukończą studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

8. Osoby, o których mowa w ust. 3, 6 i 7, podlegają wpisowi do Rejestru Pracowników Socjalnych, z tym że osoby, o których mowa w ust. 3, nabywają prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego po odbyciu stażu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.

Art. 28. Wojewodowie utworzą Rejestry Pracowników Socjalnych w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 29. Centralna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych oraz regionalne komisje egzaminacyjne do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych stają się odpowiednio Centralną Komisją Egzaminacyjną do Spraw Stopni Specjalizacji Zawodowej Pracowników Socjalnych oraz regionalnymi komisjami egzaminacyjnymi do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych.

Art. 30. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 118 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 26, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 14 niniejszej ustawy.

Art. 31. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 9f ust. 4 i 5 ustawy, o której mowa w art. 25, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 9f ust. 10 i 11 ustawy, o której mowa w art. 25, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 32. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 19, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.

-
- 1) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966, Nr 213, poz. 2081 i Nr 228, poz. 2258, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 71.
 - 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141 i Nr 94, poz. 788.

U Z A S A D N I E N I E

Ustawa o zawodzie pracownika socjalnego została wskazana jako działanie konieczne do realizacji w dwóch dokumentach: Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz w Krajowym Planie Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

W dokumentach tych zapisano, że ustawa ta ma służyć wzmocnieniu roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.

Zasadniczym celem projektowanej ustawy jest poprawa efektywności działania pomocy społecznej będącej ważnym ogniwem modernizowanego systemu zabezpieczenia społecznego, przez podniesienie rangi zawodu „pracownik socjalny” oraz zapewnienie osobom wykonującym ten zawód warunków skuteczniejszego świadczenia pracy socjalnej. Projektowana ustawa ma wzmocnić system pomocy społecznej w taki sposób, aby:

- zapewnić osobom i rodzinom profesjonalne wsparcie w przezwycięzeniu trudnej sytuacji, jakiej nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- umożliwić osobom i rodzinom lepszy dostęp do niepieniężnego świadczenia pomocy społecznej, jakim jest praca socjalna, bez której nie jest możliwe zapewnienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnić profesjonalną pomoc pracownikom socjalnym rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- doprowadzać – w miarę możliwości – osoby i rodziny otrzymujące pomoc społeczną do życiowego usamodzielniania,
- integrować ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie,
- skuteczniej działać na rzecz tworzenia sieci oparcia społecznego adekwatnej do potrzeb w tym zakresie.

Projekt ustawy określa:

- 1) zasady i warunki wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz uzyskiwania specjalizacji zawodowej i awansu zawodowego,
- 2) obowiązki i prawa pracowników socjalnych,
- 3) sposób prowadzenia Rejestru Pracowników Socjalnych.

Projekt ustawy jest, po wejściu w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, dalszym krokiem w kierunku stworzenia efektywniejszego systemu wspierania osób i rodzin w ich integracji społecznej pełniej wykorzystującego profesjonalizm pracowników socjalnych. Za takim podejściem do roli tego zawodu przemawia także Narodowa Strategia Integracji Społecznej, wyznaczająca pracownikom socjalnym ważną funkcję – organizatora działań umożliwiających integrację społeczną osób ubogich i marginalizowanych społecznie.

Stan finansów publicznych państwa skłania do podejmowania działań mających na celu efektywniejsze wykorzystanie także publicznych zasobów pomocy społecznej. Ważną rolę mają w tym zakresie do odegrania także pracownicy socjalni.

Osrodki pomocy społecznej w gminach oraz powiatowe centra pomocy rodzinie zatrudniają obecnie powyżej 15 000 pracowników socjalnych. W innych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej pracuje kilka tysięcy pracowników socjalnych. Rośnie liczba pracowników socjalnych działających w niepublicznych podmiotach życia społecznego. Uchwalenie ustawy ma zapewnić im możliwość pełniejszej realizacji zadań, jakie ustawa o zawodzie pracownika socjalnego ma powierzyć do realizacji temu zawodowi.

Projekt ustawy o zawodzie pracownika socjalnego mieści się w nurcie regulacji prawnych porządkujących i normujących działalność systemu zabezpieczenia społecznego.

Projekt ustawy stanowi punkt wyjścia do przyszłych regulacji prawnych dających podstawy niezależności i samoistności zawodu pracownika socjalnego – z uwagi na posiadanie przez osoby go wykonujące dużego potencjału wiedzy i umiejętności. Przygotowanie zawodowe pracowników socjalnych umożliwia im objęcie profesjonalnym oddziaływaniem dużego i najprawdopodobniej w najbliższej przyszłości ustawicznie rosnącego spektrum zagadnień społecznych, od pomocy w rozwiązywaniu problemów konkretnych osób, rodzin, grup społecznych, aż po lokalną politykę społeczną, bezrobocie, profilaktykę uzależnień, zapobieganie patologiom

społecznym, ochronę i promocję zdrowia, niepełnosprawność, czy poradnictwo zawodowe.

Dochodzą do tego zadania stojące na pograniczu życiowych wyzwań, a wynikające z różnego typu wypadków losowych, katastrof ekologicznych i przemysłowych, kataklizmów i klęsk żywiołowych, takich jak powódzie (zwłaszcza okazało się to podczas powodzi z 1997 r.), pożary, nadzwyczaj silne burze, których skutki stają się pilnym i niebezpiecznym zadaniem stawianym do rozwiązania między innymi właśnie przed pracownikami socjalnymi. Podejmując swoje zadania pracownik socjalny dysponuje specyficznymi dla uprawianego przez siebie zawodu metodami i narzędziami, wypracowanymi w toku dziesiątków lat budowania zaplecza teoretycznego, które wymagają ochrony prawnej, bowiem stosowane przez niefachowców mogą przynieść nieodwracalne szkody indywidualne i społeczne. Przykładem takiego narzędzia jest rodzinny wywiad środowiskowy, który pozwala na zbieranie informacji wymagającej bezwzględnej ochrony prawnej, a trafna interpretacja tej informacji nie jest w żaden sposób możliwa bez solidnego, teoretycznego przygotowania. Tymczasem rola osób uprawiających zawód pracownika socjalnego jest często niedostrzegana, a bywa deprecjonowana przez środowisko lokalne i władze samorządowe. Mamy również do czynienia z bardzo zróżnicowanymi zasadami wynagradzania pracowników socjalnych. Pracownicy socjalni w niemałej liczbie przypadków otrzymują bardzo niskie uposażenie, nie są awansowani, nie są respektowane lub ogranicza się ich uprawnienia.

W związku z tym przedłożony projekt ustawy określa zasady, na których zbudowane są uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, wskazuje też sposób udzielania tych uprawnień.

Projekt przewiduje także podporządkowanie postępowania zawodowego pracowników socjalnych kodeksowi etyki zawodowej.

Zmiany wprowadzane do ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela i ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty mają na celu uzupełnienie obecnie obowiązującej regulacji i usunięcie istniejących luk prawnych w zakresie funkcjonowania kolegiów pracowników służb społecznych i zatrudniania w nich nauczycieli. Obecnie obowiązujące przepisy ustawy – Karta Nauczyciela w zakresie podmiotowym wymieniają nauczycieli zatrudnionych w szkołach i innych placówkach oświatowych, pomijając nauczycieli kolegiów służb

społecznych (kolegia funkcjonują na podstawie art. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty). Powyższa zmiana w ustawie – Karta Nauczyciela zlikwiduje obecnie istniejącą lukę prawną w zakresie podstawy zatrudniania i wymaganych kwalifikacji nauczycieli zatrudnianych w kolegiach.

Podobny cel ma wprowadzenie przepisów do ustawy o systemie oświaty, tj. ujednoczenie ustawowej regulacji prawnej i umożliwienie sprawnego funkcjonowania kolegiów.

Nowa regulacja prawna posiada porządkowy charakter, w związku z tym nie przewiduje się skutków finansowych jej wprowadzenia w życie.

Zmiany do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są związane z przepisami zawartymi w projekcie ustawy o zawodzie pracownika socjalnego.

I tak zmiana:

- 1) do art. 6 pkt 12 – wprowadza nową definicję pracy socjalnej, przez odesłanie do ustawy o zawodzie pracownika socjalnego,
- 2) do art. 112 – określa sposób powierzania przez zarząd powiatu stanowisk kierowników placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych pracownikom podlegającym przepisom Karty Nauczyciela,
- 3, 4 i 6) związane są z wykreśleniem z ustawy o pomocy społecznej zagadnień dotyczących zawodu pracownika socjalnego,
- 5) wprowadzająca art. 116a – określa katalog zawodów w publicznych służbach pomocy społecznej,
- 7) do art. 123 – doprecyzowuje, jakie przepisy mają zastosowanie do pracowników pedagogicznych publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych zatrudnionych na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela. Obecny przepis jest sprzeczny z przepisami ustawy – Karta Nauczyciela i daje podstawę do nadużyć przy zatrudnianiu pracowników pedagogicznych wymienionych wyżej jednostek.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, których dotyczy proponowana regulacja:

- 1) osoby wykonujące zawód pracownika socjalnego,
- 2) pracodawcy zatrudniający osoby wymienione w pkt 1,
- 3) osoby, rodziny, grupy społeczne i instytucje, które korzystają z usług pracowników socjalnych.

2. Skutki dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego

Szacuje się, że wejście ustawy w życie pociągnie za sobą dodatkowe wydatki z budżetu państwa tylko w części dotyczącej uprawnień pracowników socjalnych.

Środki na funkcjonowanie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej – obecne wydatki na finansowanie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej określone zostały na poziomie 50 tys. zł rocznie i środki te są uwzględnione w budżecie Ministerstwa Polityki Społecznej. Nie zakłada się wzrostu tych wydatków.

Członkom Centralnej Komisji Egzaminacyjnej nie przysługują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów podróży służbowych. Koszty funkcjonowania Centralnej Komisji Egzaminacyjnej pokrywane są z budżetu państwa, z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Za przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych ubiegających się o II stopień specjalizacji zawodowej Komisja pobiera opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

Za przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych, ubiegających się o I stopień specjalizacji zawodowej, opłaty pobierają regionalne komisje egzaminacyjne. Opłaty te stanowią dochód samorządu województwa. Koszty działalności regionalnych komisji egzaminacyjnych pokrywa samorząd województwa.

Wydatki związane z prowadzeniem rejestrów pracowników socjalnych przez wojewodów

$\frac{1}{4}$ etatu x 2 000 zł brutto = 500 zł + 86,15 zł (koszty pracodawcy) x 12 m-cy = 7 034 zł x 16 województw = 112 540 zł.

Wydatki dotyczące uprawnień pracowników socjalnych

- dodatki do wynagrodzenia w związku z wykonywaniem pracy socjalnej (art. 19 projektu ustawy) – 250 zł + 44,4 zł (koszty pracodawcy) x 12 m-cy x 15 000 osób = kwota ok. 52 992 000 zł rocznie,
- koszty dojazdu (art. 20 projektu ustawy) – są niemożliwe do oszacowania z uwagi na fakt, że większość pracodawców realizuje te zadania od wielu lat w różnych formach (bezpłatne przejazdy na terenie miasta, bilet na okaziciela w godzinach pracy, bilety jednorazowe, samochody służbowe, itp.).

Roczne skutki wejścia w życie ustawy – ok. 53 104 540 zł rocznie.

Wydatki te zostaną pokryte z dotacji na zadania własne, a od 2007 r. uwzględnione zostaną w zwiększonych wpływach z podatków PIT dla gmin.

3. Wpływ na rynek pracy

Proponowana regulacja może mieć niewielki wpływ na rynek pracy związany z wprowadzeniem przepisów określających kwalifikacje pracowników socjalnych.

4. Wpływ na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną, ani na sytuację i rozwój regionów.

5. Konsultacje społeczne

Projekt został przesłany do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

1. Konfederacja Pracodawców Polskich,
2. Krajowa Rada Spółdzielcza,
3. Związek Rzemiosła Polskiego,
4. Krajowa Izba Gospodarcza,

5. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych,
6. Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych,
7. Rada Pomocy Społecznej,
8. Business Centre Club – Związek Pracodawców,
9. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
10. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”,
11. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
12. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia,
13. Związek Nauczycielstwa Polskiego,
14. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych,
15. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Uwagi do projektu zgłosiły: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” oraz Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych poparło ideę podjęcia prac legislacyjnych w zakresie ujednoczenia przepisów dotyczących statusu zawodowego i społecznego pracowników socjalnych – z uwzględnieniem postulatów płynących ze strony samorządów terytorialnych i samego środowiska pracowników socjalnych. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia poparła inicjatywę kompleksowego uregulowania zasad pragmatyki zawodowej pracowników socjalnych w formie osobnej ustawy, jednak uznała, że zaproponowane w projekcie rozwiązania nie poprawiają pozycji pracowników socjalnych. Uwagi dotyczą braku regulacji w zakresie wynagradzania tej grupy zawodowej. Federacja uważa, że istniejący rozdźwięk między poziomem wynagradzania pracowników pomocy społecznej, a pracownikami innych działów gospodarki powinien być zlikwidowany. Federacja widzi potrzebę wskazania procedury uznawania prawa do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Zdaniem projektodawców wystarczające gwarancje daje w tym zakresie Rejestr. Uwagi wskazujące na niekorzystne zmiany w ustawie o systemie oświaty dotyczące kolegów pracowników służb społecznych są w chwili obecnej bezzasadne, gdyż

podobne do krytykowanych rozwiązania przyjęte zostały w ostatnim czasie w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o systemie oświaty. Pozostałe uwagi Federacji zostały uwzględnione.

Związek Nauczycielstwa Polskiego zgłosił uwagę dotyczącą uzupełnienia w składzie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej o przedstawiciela związku zawodowego wskazanego przez pracownika socjalnego. Uwaga ta nie może być uwzględniona, gdyż w składzie Komisji, ze względu na jej zadania, zasiadają wysokiej rangi specjaliści. ZNP postuluje też wprowadzenie trybu konkursowego przy wyłanianiu dyrektora publicznych placówek.

Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych wyraziło rozczarowanie zbyt małymi gwarancjami w zakresie przywilejów płacowych.

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” zgłosił uwagi szczegółowe dotyczące przywilejów dla pracowników socjalnych. Część uwag została uwzględniona. Uwaga dotycząca dopisania do listy instytucji, w których można zatrudniać pracowników socjalnych, domów pomocy społecznej, nie została uwzględniona, gdyż zawarte w obecnym art. 8 ust. 1 pkt 1 pojęcie „jednostek organizacyjnych pomocy społecznej” zawiera w sobie już pojęcie domów pomocy społecznej.

Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych pozytywnie odniosła się do rozwiązań systematyzujących zasady wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz prawa i obowiązki tej grupy zawodowej.

Ustawa była przedmiotem prac Zespołu do Spraw Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Zespół zgłosił uwagi i zarekomendował projekt do dalszych prac. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego odmówiła zaopiniowania projektu ze względu na zawarcie w uzasadnieniu do projektu ustawy niepełnej oceny skutków regulacji. Obecnie uzasadnienie zawiera pełne wyliczenie kosztów wprowadzenia ustawy. Projekt został ponownie skierowany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Na posiedzeniu w dniu 25 maja 2005 r. Komisja zaopiniowała projekt negatywnie.

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot regulacji niniejszego projektu jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.
Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

**SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP-1539 /05/DP/sw

Warszawa, dnia 15.05. 2005 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zawodzie pracownika socjalnego, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem *ustawy o zawodzie pracownika socjalnego* (pismo nr RM-10-81-05), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Izabela Jaruga-Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

SEKRET

MINISTRÓW

2005-05-15

projekt

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾
z dnia

w sprawie wymaganych umiejętności, ramowych treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów, wykazu i minimalnego wymiaru zajęć dydaktycznych oraz praktyk zawodowych realizowanych w trakcie studiów

Na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia o zawodzie pracownika socjalnego (Dz. U. Nr poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się wymagane umiejętności, ramowe treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów, wykaz i minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz praktyk zawodowych realizowanych w trakcie studiów w szkołach wyższych na kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, psychologia, socjologia i nauki o rodzinie, które są określone w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W porozumieniu

MINISTER

EDUKACJI NARODOWEJ

I SPORTU

MINISTER

POLITYKI SPOŁECZNEJ

¹⁾ Minister Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 265, poz. 2643).

Wymagane umiejętności, ramowe treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów, wykaz i minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz praktyk zawodowych realizowanych w trakcie studiów w szkołach wyższych na kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, psychologia, socjologia i nauki o rodzinie

I. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI

Pracownik socjalny powinien posiadać wiedzę i umiejętności zawodowe, umożliwiające:

- 1) prawidłowe rozpoznawanie sytuacji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, określanie celów pomocy;
- 2) zaplanowanie form pomocy oraz stosowanie skutecznych w danym przypadku metod i technik w pracy socjalnej;
- 3) monitorowanie i dokonywanie ewaluacji podejmowanych działań;
- 4) zaprojektowanie swojego warsztatu pracy;
- 5) doskonalenie organizacji pracy;
- 6) efektywną współpracę ze specjalistami;
- 7) popularyzowanie celów pomocy i pracy socjalnej;
- 8) przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Zakres wykonywanych zadań wymaga od pracownika socjalnego posiadania umiejętności:

- 1) metodycznych;
- 2) interpersonalnych;
- 3) kooperacji;
- 4) menedżerskich;
- 5) z zakresu public relations.

Pracownik socjalny powinien stosować zasady etyki zawodowej pracownika socjalnego.

II. RAMOWE TREŚCI NAUCZANIA DLA POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW

1. Pedagogika społeczna:

- 1) przedmiot i zadania pedagogiki społecznej;
- 2) środowisko jako zespół czynników współwyznaczających rozwój jednostki;
- 3) rodzina jako środowisko wychowawcze;
- 4) grupy rówieśnicze i ich oddziaływania wychowawcze;
- 5) szkoła jako środowisko społeczno-wychowawcze i społeczno-instytucjonalne;
- 6) nieprzystosowanie społeczne;
- 7) specyfika oddziaływań wychowawczych związanych ze środowiskiem pracy;
- 8) społeczny sens kształcenia ustawicznego;
- 9) człowiek stary – zadania pedagogiki społecznej.

2. Polityka społeczna:

- 1) relacje między polityką gospodarczą a społeczną;
- 2) potrzeby społeczne;
- 3) ekonomiczne uwarunkowania potrzeb społecznych i ich zaspokajania;
- 4) zróżnicowanie potrzeb społecznych;
- 5) modele i instrumenty polityki społecznej;
- 6) zabezpieczenie społeczne;
- 7) samorząd terytorialny jako podmiot realizujący zadania z zakresu polityki społecznej;
- 8) zróżnicowanie rozwoju gospodarczego a budżety gmin w aspekcie lokalnej polityki społecznej;
- 9) kwestie społeczne; polityka społeczna wobec kwestii społecznych.

3. Psychologia społeczna:

- 1) psychologia społeczna jako nauka;
- 2) poznanie społeczne; błędy percepcyjne;
- 3) postawy społeczne;
- 4) propaganda i przekonywanie;
- 5) małe grupy społeczne;
- 6) konformizm;
- 7) dysonans poznawczy;
- 8) agresja i przemoc;
- 9) uprzedzenia;
- 10) atrakcyjność interpersonalna.

4. Pedagogika społeczna:

- 1) przedmiot i zadania pedagogiki społecznej;
- 2) środowisko jako zespół czynników współwyznaczających rozwój jednostki;
- 3) rodzina jako środowisko wychowawcze;
- 4) grupy rówieśnicze i ich oddziaływania wychowawcze;
- 5) szkoła jako środowisko społeczno-wychowawcze i społeczno-instytucjonalne;
- 6) nieprzystosowanie społeczne;
- 7) specyfika oddziaływań wychowawczych związanych ze środowiskiem pracy;
- 8) społeczny sens kształcenia ustawicznego;
- 9) człowiek stary – zadania pedagogiki społecznej.

5. Problemy i kwestie społeczne:

- 1) źródła i charakter problemów społecznych;
- 2) ontologiczny status problemów społecznych;
- 3) ubóstwo i marginalizacja społeczna;
- 4) cykl życiowy jednostki i związane z tym kwestie społeczne;
- 5) problemy współczesnej rodziny;
- 6) dezorganizacja, patologia społeczna i dewiacje;
- 7) problemy społeczne związane ze zdrowiem; alkoholizm, narkomania, HIV/AIDS;
- 8) kwestie społeczne w środowisku wielkomiejskim i wiejskim;
- 9) zapobieganie oraz zwalczanie wykorzystania seksualnego kobiet i dzieci;
- 10) zjawisko handlu ludźmi, zapobieganie, zwalczanie oraz karanie handlu ludźmi, udzielanie pomocy ofiarom handlu ludźmi;
- 11) zagadnienia dotyczące integracji cudzoziemców;

12) degradacja środowiska naturalnego jako kwestia społeczna.

6. Patologie społeczne:

- 1) pojęcie normy i patologii;
- 2) diagnozowanie i klasyfikacja zaburzeń psychicznych;
- 3) lęk i zaburzenia psychosomatyczne;
- 4) depresja i schizofrenia;
- 5) zaburzenia społeczne i interpersonalne;
- 6) zaburzenia psychiczne na przestrzeni życia.

7. Podstawy psychopatologii:

- 1) pojęcie normy i patologii;
- 2) diagnozowanie i klasyfikacja zaburzeń psychicznych;
- 3) lęk i zaburzenia psychosomatyczne;
- 4) depresja i schizofrenia;
- 5) zaburzenia społeczne i interpersonalne;
- 6) zaburzenia psychiczne na przestrzeni życia.

8. Socjologia i psychologia rodziny:

- 1) rodzina jako grupa społeczna i instytucja;
- 2) teoretyczne interpretacje instytucji małżeństwa i rodziny;
- 3) funkcje rodziny;
- 4) przeobrażenia w makrostrukturach społecznych a przemiany rodziny;
- 5) przystosowawcze i ochronne funkcje rodziny, dysfunkcjonalność i jej skutki;
- 6) rodzina jako system;
- 7) cykl życia rodzinnego;
- 8) komunikacja w rodzinie;
- 9) kryzysy rozwojowe i sytuacyjne w przebiegu życia rodziny;
- 10) metody i techniki diagnozowania rodziny;
- 11) terapie rodzinne.

9. Statystyka społeczna z elementami demografii:

- 1) przedmiot i metody statystyki;
- 2) opracowanie i prezentacja materiału statystycznego;
- 3) metody analizy: struktury zbiorowości, współzależności i zmian w czasie;
- 4) podstawowe zagadnienia z zakresu demografii.

10. Socjologia rozwoju i strategie rozwoju lokalnego:

- 1) teorie rozwoju społecznego, modernizacji, konwergencji i zależności;
- 2) typy społeczeństw;
- 3) globalizm i lokalizm;
- 4) społeczeństwo obywatelskie;
- 5) lokalne programy rozwoju;
- 6) strategie, elementy i obszary rozwoju lokalnego;
- 7) narzędzia budowania strategii rozwoju lokalnego i pomiar efektów.

11. Aksjologia pracy socjalnej:

- 1) jednostkowy, społeczny i kulturowy wymiar wartości;
- 2) etyka a cele i zadania pracy socjalnej;
- 3) wartości moralne i etyka zawodu pracownika socjalnego;

- 4) kodeks etyczny;
- 5) dylematy etyczne w pracy socjalnej;
- 6) świat wartości człowieka wspomagane i etyka pomagania;
- 7) kwestie winy i odpowiedzialności;
- 8) moralne i instrumentalne aspekty pomagania;
- 9) system wartości społecznych a legitymizacja polityki społecznej i pracy socjalnej.

12. Podstawy komunikacji interpersonalnej, elementy psychoterapii:

- 1) modele i koncepcje komunikacji międzyludzkiej;
- 2) komunikacja werbalna i niewerbalna;
- 3) wybrane teorie komunikacji interpersonalnej;
- 4) bariery komunikacyjne;
- 5) aktywne słuchanie;
- 6) asertywność;
- 7) konflikt interpersonalny w komunikacji;
- 8) podstawowe zasady negocjacji;
- 9) kierunki i szkoły psychoterapeutyczne;
- 10) metody i techniki psychoterapii indywidualnej i grupowej;
- 11) przygotowanie i przebieg procesu psychoterapii;
- 12) zjawiska w psychoterapii;
- 13) specyfika psychoterapii w przypadku zaburzeń nerwicowych, zaburzeń nastroju, psychoz schizofrenicznych;
- 14) rodzaje terapii i sposoby radzenia sobie z lękiem, agresją oraz skutkami przemocy.

13. Organizacja i zarządzanie:

- 1) podstawowe pojęcia teorii organizacji i zarządzania;
- 2) kadra kierownicza, władza i wpływy w organizacji;
- 3) proces i zakres zarządzania;
- 4) podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów;
- 5) grupowa organizacja, zarządzanie procesami interpersonalnymi i grupowymi;
- 6) motywacja w organizacji;
- 7) komunikacja;
- 8) strategię zarządzania;
- 9) zarządzanie potencjałem społecznym;
- 10) kultura organizacji i zagadnienia etyczne.

14. Struktura i organizacja pomocy społecznej:

- 1) pomoc społeczna w systemie zabezpieczenia społecznego;
- 2) podmiotowy i przedmiotowy zakres pomocy społecznej;
- 3) diagnozowanie i planowanie społeczne;
- 4) regulacje prawne i finansowanie pomocy społecznej;
- 5) pracownicy realizujący zadania pomocy społecznej;
- 6) struktura organizacyjna pomocy społecznej;
- 7) osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej - standard usług socjalnych;
- 8) jednostki organizacyjne pomocy społecznej – funkcje i zadania;
- 9) rola i znaczenie organizacji pozarządowych w działalności z zakresu pomocy społecznej;
- 10) nowe zagadnienia dotyczące pomocy społecznej wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

15. System prawny pomocy społecznej w Polsce:

- 1) pojęcie prawa i jego rola w państwie i społeczeństwie;
 - 2) system i źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) proces tworzenia prawa i jego obowiązywanie;
 - 4) organy ochrony prawnej;
 - 5) podstawowe zagadnienia dotyczące: prawa karnego, cywilnego, administracyjnego, pracy i prawa finansowego;
 - 6) zabezpieczenie społeczne;
 - 7) pomoc społeczna w strukturze administracyjnej;
 - 8) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) i przepisy wykonawcze;
 - 9) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.);
 - 10) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.);
 - 11) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.) i przepisy wykonawcze;
 - 12) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231, z późn. zm.);
 - 13) wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych;
 - 14) zastosowanie przepisów kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania administracyjnego w pomocy społecznej.
16. Prawo rodzinne i opiekuńcze w Polsce:
- 1) stosunki majątkowe między małżonkami;
 - 2) odpowiedzialność małżonków za zobowiązania (w czasie trwania i po ustaniu ustroju wspólności majątkowej);
 - 3) pochodzenie dziecka;
 - 4) władza rodzicielska;
 - 5) obowiązek alimentacyjny;
 - 6) przysposobienie;
 - 7) ogólna charakterystyka funkcjonowania rodzin zastępczych oraz innych instytucji o charakterze opiekuńczo-wychowawczym;
 - 8) małżeństwo, ustanie małżeństwa, separacja;
 - 9) opieka prawna, kuratela.
17. Wprowadzenie do pracy socjalnej:
- 1) wpływ czynników społeczno-kulturowych na rozwój teorii i praktyki pracy socjalnej;
 - 2) historia pomocy człowiekowi i rozwój nowoczesnej pracy socjalnej;
 - 3) zawód pracownika socjalnego, profesjonalizacja i specjalizacja zawodowa;
 - 4) etyka i prawo w praktyce pracy socjalnej;
 - 5) przegląd współczesnych modeli pracy socjalnej.
18. Metodologia i metodyka pracy socjalnej:
- 1) teoretyczne podstawy pracy socjalnej;
 - 2) metodologia i metodyka działania w pracy socjalnej;
 - 3) metodyczne działania bezpośrednie i pośrednie w pracy socjalnej;
 - 4) fazy metodycznego działania w pracy socjalnej;
 - 5) podejścia (modele) w pracy socjalnej;
 - 6) metody pracy socjalnej;

- 7) techniki pracy socjalnej;
- 8) narzędzia pracy pracownika socjalnego;
- 9) role pracownika socjalnego w pracy w indywidualnych przypadkach, z grupą, ze społecznością;
- 10) warsztat pracy pracownika socjalnego;
- 11) podstawowe umiejętności pracownika socjalnego;
- 12) podstawowe prawa i wolności człowieka a praca socjalna;
- 13) prawa socjalne w Polsce.

19. Projekt socjalny:

- 1) typy projektów socjalnych;
- 2) poszukiwanie mocnych stron osób korzystających z pomocy społecznej i zasobów środowiska jako główne podejście do tworzenia projektu;
- 3) reguły tworzenia projektu socjalnego i etapy pracy nad projektem oraz czynniki wpływające na jego realizację;
- 4) metody, techniki i narzędzia stosowane podczas realizacji projektu socjalnego;
- 5) partnerzy i koordynowanie działań;
- 6) znaczenie i konstrukcja budżetu związanego z projektem socjalnym;
- 7) rola i znaczenie działalności wolontariuszy biorących udział w realizacji projektu;
- 8) monitorowanie i ocena projektu;
- 9) realizowanie wybranych projektów socjalnych.

20. Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne:

- 1) ekonomiczne problemy rynku pracy;
- 2) mierniki sytuacji na rynku pracy;
- 3) lokalne rynki pracy, europejski rynek pracy;
- 4) psychospołeczne skutki bezrobocia;
- 5) kategorie społeczne szczególnie narażone na bezrobocie i marginalizację społeczną;
- 6) prawne aspekty zatrudnienia i bezrobocia;
- 7) demograficzne przesłanki polityki rynku pracy;
- 8) publiczne służby zatrudnienia – struktura, zadania i instrumenty;
- 9) programy przeciwdziałania bezrobociu i łagodzenia jego skutków;
- 10) organizowanie spółdzielni socjalnych;
- 11) rozwój zawodowy człowieka,
- 12) informacja zawodowa i doradztwo zawodowe.

21. Organizowanie społeczności lokalnej:

- 1) problematyka społeczności lokalnych w teoriach socjologicznych;
- 2) tradycje pracy ze społecznością lokalną;
- 3) działalność pożytku publicznego i wolontariat;
- 4) modele i podejścia do pracy ze społecznością lokalną;
- 5) rozwój i aktywizacja społeczności lokalnej;
- 6) rola spółdzielni socjalnych w aktywizacji społeczności lokalnej;
- 7) etapy pracy ze społecznością;
- 8) metody, techniki i narzędzia pracy ze społecznością lokalną;
- 9) wiedza i umiejętności organizatora społeczności lokalnej;
- 10) dokumentacja organizatora społeczności lokalnej;
- 11) realizowanie wybranego projektu w ramach zajęć specjalizacyjnych.

22. Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych:

- 1) rodzaje niepełnosprawności;
- 2) psychospołeczne problemy osób niepełnosprawnych, ich rodzin i środowiska lokalnego;
- 3) cele, rodzaje i zadania rehabilitacji;
- 4) diagnozowanie potrzeb socjalnych i rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych;
- 5) aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- 6) rola pracy i spółdzielni socjalnych w rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- 7) realizowanie wybranego projektu w ramach zajęć specjalizacyjnych.

23. Rodzinne poradnictwo socjalne:

- 1) rodzinne poradnictwo socjalne – podstawowe pojęcia;
- 2) diagnoza aktualnego stanu rodziny;
- 3) marketing rodzinnych usług socjalnych;
- 4) wybrane formy wspierania rodziny.

24. Warsztaty terapii zajęciowej:

- 1) rola terapii zajęciowej w leczeniu usprawniającym oraz aktywizacji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- 2) rodzaje i stopnie niepełnosprawności i odpowiadające im typy terapii zajęciowej;
- 3) terapia zajęciowa przez sport i teatr;
- 4) pracownia plastyczna – ćwiczenie różnych technik: malarstwo, tkactwo, wyroby ze skóry, praca w drewnie, metaloplastyka, haft, dziewiarstwo, garncarstwo;
- 5) zajęcia kulturalno-oświatowe;
- 6) terapeuta zajęciowy – rola zawodowa, zadania realizowane w placówkach pomocy społecznej, kwestie etyczne, organizacja pracy, dokumentacja.

25. Superwizja:

- 1) omawianie doświadczeń nabytych podczas praktyk;
- 2) analizowanie własnych działań wobec osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- 3) praca nad emocjami powstającymi podczas praktyk w relacjach z osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej;
- 4) analiza dylematów etyczno-moralnych w pracy socjalnej.

III. WYKAZ PRZEDMIOTÓW I MINIMALNY WYMIAR ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

	Liczba godzin zajęć
1. Pedagogika społeczna.	20
2. Polityka społeczna.	20
3. Psychologia społeczna.	20
4. Pedagogika specjalna	20
5. Problemy i kwestie społeczne.	110

6. Patologie społeczne.	30
7. Podstawy psychopatologii.	30
8. Socjologia i psychologia rodziny.	30
9. Statystyka społeczna z elementami demografii.	30
10. Socjologia rozwoju i strategii rozwoju lokalnego.	20
11. Aksjologia pracy socjalnej.	30
12. Podstawy komunikacji interpersonalnej. Elementy psychoterapii.	35
13. Organizacja i zarządzanie.	30
14. Struktura i organizacja pomocy społecznej.	20
15. System prawny pomocy społecznej w Polsce.	30
16. Prawo rodzinne i opiekuńcze w Polsce.	30
17. Wprowadzenie do pracy socjalnej	40
18. Metodologia i metodyka pracy socjalnej.	150
19. Projekt socjalny.	60
20. Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne.	15
21. Organizowanie społeczności lokalnej.	30
22. Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych.	20
23. Rodzinne poradnictwo socjalne.	50
24. Warsztaty terapii zajęciowej.	50
25. Superwizja.	60
Razem	980

III. WYMIAR PRAKTYK ZAWODOWYCH

1. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze ogółem 420 godzin następujących placówkach:

- 1) jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą i pracą socjalną na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia.

2. Zakres praktyk zawodowych:

- 1) zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania placówki:
 - a) struktura i organizacja placówki,
 - b) rodzaj świadczonych usług,
 - c) specyfika pod względem demograficzno-ekonomicznym oraz psychologiczno-społecznym osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
 - d) potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,

- e) stopień zaspokojenia potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej przez placówkę i poza nią;
- 2) aktywne uczestnictwo w działaniach podejmowanych w placówce, na podstawie umowy zawartej z przedstawicielem placówki;
- 3) nawiązanie kontaktów z osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej świadczonej przez placówkę;
- 4) współdziałanie w rozpoznawaniu, zaspokajaniu oraz uaktywnianiu potrzeb indywidualnych i społecznych osób i rodzin wymagających wsparcia;
- 5) zebranie materiałów umożliwiających opracowanie i realizację projektów socjalnych.

UZASADNIENIE

Wydanie rozporządzenia wiąże się z koniecznością wykonania przez Ministra Polityki Społecznej upoważnienia zawartego w art. 6 ust. 6 ustawy z dnia o zawodzie pracownika socjalnego (Dz. U. Nr , poz.).

Na mocy art. 6 ust. 6 powołanej wyżej ustawy, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego został upoważniony do określenia wymaganych umiejętności, ramowych treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów, wykazu i minimalnego wymiaru zajęć dydaktycznych oraz zakresu i wymiaru praktyk zawodowych realizowanych na kierunkach studiów wyższych wskazanych w ustawie o pomocy społecznej jako kierunki uprawniające ich absolwentów do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Specjalność „praca socjalna” na studiach wyższych zawodowych i magisterskich jest realizowana od wielu lat w licznych uczelniach. Ponieważ dla tej specjalności nie zostały określone standardy kształcenia (przepisy prawne nie wskazują takiego wymogu), przygotowanie pracowników socjalnych na różnych uczelniach nie zawsze odpowiada tym samym standardom. Skatalogowanie wymagań jednakowych dla wszystkich uczelni zapewni osiągnięcie przez absolwentów kompetencji pracowników socjalnych wymaganych na rynku pracy, zarówno krajowym jak i poza nim.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Skutki finansowe regulacji dla budżetu i sektora finansów publicznych.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych środków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Uczelnie wyższe będą realizować kształcenie w specjalności „praca socjalna” na dotychczasowych zasadach.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny oraz wpływ regulacji na system edukacji i rynek pracy

Regulacja umożliwi ujednoczenie poziomu kompetencji przyszłych pracowników socjalnych, kształcących się w różnych uczelniach wyższych.

Realizacja określonych w rozporządzeniu wymagań będzie miała istotny wpływ na odpowiednie przygotowanie zawodowe pracowników socjalnych. Absolwenci studiów wyższych, którzy ukończą specjalność „praca socjalna” będą tym samym przygotowani do efektywnego wykonywania zadań zawodowych.

- wpływ na rynek pracy

Rozporządzenie będzie miało wpływ na rynek pracy. Absolwenci studiów o specjalności „praca socjalna” uzyskają lepsze kwalifikacje zawodowe. Tym samym jako pracownicy będą mogli skuteczniej działać w zawodzie i oddziaływać na klientów pomocy społecznej.

W porównaniu do innych grup zawodowych, pracownicy socjalni nie są w Polsce dotknięci znaczącą stopą bezrobocia. Regulacja przyczyni się do łatwiejszego znajdowania zatrudnienia przez absolwentów studiów wyższych z ukończoną specjalnością „praca socjalna”. Będą oni podejmować pracę w różnych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym między innymi w ośrodkach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach

pomocy społecznej, środowiskowych domach pomocy, a także w sektorze pozarządowym, w tym w organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Jednostki te, zatrudniając dobrze wykształconych pracowników socjalnych będą mogły efektywniej działać i rozwijać się w obszarach świadczonych usług.

- wpływ regulacji na rynek edukacji

Kształcenie pracowników socjalnych w oparciu o jednolite wymagania związane z ich przygotowaniem w toku studiów wyższych, przyczyni się do lepszego wykształcenia tej grupy zawodowej oraz do uznawania kwalifikacji zawodowych w zakresie pracy socjalnej w innych krajach Unii Europejskiej.

3. Nie przewiduje się wpływu projektu aktu na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.

4. Wpływ regulacji na system rejestracji i statystyki.

W związku z faktem, iż uczelnie działają na podstawie przepisów ustawy o szkolnictwie wyższym, podlegają one systemowi statystyki w zakresie tego obszaru edukacji.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

5. Zakres konsultacji.

Projekt rozporządzenia będzie przedmiotem konsultacji międzyresortowych oraz uzgodnień z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto, w toku prac legislacyjnych projekt rozporządzenia będzie konsultowany z następującymi partnerami społecznymi:

1. Konfederacja Pracodawców Polskich
2. Krajowa Izba Gospodarcza
3. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych
4. Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych
5. Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Polityki Społecznej
6. Centralna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji w zawodzie „pracownik socjalny” przy Ministrze Polityki Społecznej
7. Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych
8. Business Centre Club – Związek Pracodawców
9. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
10. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”
11. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
12. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia
13. Związek Nauczycielstwa Polskiego
14. Forum Związków Zawodowych

Przedmiot regulacji niniejszego rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

17/06/BS